בס"ד,

ישיבת הכתל
Yeshivat Hakotel
שע"י מרכז ישיבות בני עקיבא (ע"ר)
Yeshivat Hakotel-The Wohl Torah Center

דרכנו ע"פ שיחות הרצי"ה לפרשת דברים-

תורת חו"ל ותורת א"י

ראש הישיבה

1. שיחות הרצי"ה, דברים עמ' 33

8. התחדשות הנשמה בארץ־ישראל

בארץ־ישראל זוכים אנו להתחדשות נשמתית. כאן, באויר הבריא שלנו, בבית חיינו, מופיע עיקר חיינו, עיקר מציאותנו. עיקר נורמליותנו — נשמתנו הצבורית הכלל־ישראלית. יש בענין זה קביעת עובדה חשובה על־ידי בעל ה"חסד לאברהם", אחד מגדולי קדושי ישראל: כשיהודי בא בפעם הראשונה לארץ — הוא מקבל נשמה חדשה. באופן שטחי נדמה שזה אותו היהודי. זו טעות! נשמה חדשה באה לתוך האטמוספירה שלנו, לתוך האויר החדש שלנו, כלילה הראשון[27].

9. התחדשות ישראל ואורייתא

ואם נכון הדבר שאצל כל יהודי פרטי מתחדשת נשמתו בבואו לארץ, על־אחת־כמה־וכמה נכון הדבר לגבי הצבור כולו, לגבי כלל־ישראל[31]. קל להבין

שבמקום הבריאות המקורית שלנו, יש התחדשות מציאות, התחדשות חיים, ומתוך־כך התחדשות התורה כולה. לכן "הואיל משה באר את התורה הזאת"[25] — משה מבאר את המציאות הבריאה החדשה של ישראל ואורייתא.

עם התחדשות נשמת ישראל בכניסתם לארץ, מתחדשת ומתבארת כל התורה כולה. משה רבינו מתחיל לבאר את המצב הפסיכופיסיוביולוגי החדש הכלל־ישראלי, ומתוך־כך מבאר את התחדשות התורה, שכן ישראל ואורייתא הם דבר אחד: גוף ישראל ונשמת ישראל. אנו יוצאים מן המדבר, נכנסים פנימה פסיעה אחר פסיעה, ומתחילים להתרגל לנשום את אוירא דארץ־ישראל, אויר הבריאות[32], אויר המקוריות. אין זה כל־כך פשוט. זו התחדשות נשמה, ולא רק של האדם הבודד, אלא של כל השישים ריבוא מישראל. לכן, **"הואיל משה באר"**, משה סוקר את העבר, את כל הגלגולים ואת כל הצרות שעברנו מתוך שימת לב למה שנעשה אתנו עכשיו, ועל־ידי זה מתבארת ומתבררת כל התורה מחדש. לכן חומש דברים נקרא "משנה תורה"[33], תזרה על התורה, ביאור חדש של התורה.

10. תורת ארץ־ישראל

ב"אורות התורה" יש פרק מיוחד על ההבחנה בין תורת ארץ־ישראל לבין תורת חוץ לארץ[34], המסתמך על מאמר חז"ל: "אין תורה כתורת ארץ ישראל"[35], ועוד מאמרים רבים. אין זו מליצה בעלמא. יסוד הענין הוא שהתורה היא חיים[36], חיוניות. האם היהודי הפרטי או הצבורי יכול להיות במצב דומה של חיוניות בהיותו באויר ירושלים, פתח־תקוה או עין־חרוד — או בהיותו בברוקלין או בוויליאמסבורג? חס ושלום! אין זה אותו אויר ואין זו אותה מציאות. דבר זה מחכר בהרבה דברי חז"ל בגמרא ובמדרשים: אין זו אותה תורה ואין אלו אותן מצוות. אויר ארץ־ישראל הוא יצירה אלוהית, וממנו נפח רבונו־של־עולם את נשמת חיינו. כאן מקום בריאותו היסודית של שֶׁכלנו וכל הרוחניות שלנו, ודבר

זה לא ניתן להשתנות. לא נוכל לרמות את עצמנו, לא את הטבע ולא את רבונו־של־עולם: אי־אפשר לקיים את אותה התורה ואותן המצוות של ארץ־ישראל באויר הקודש ובאויר הטמא של אדמה טמאה[37].

2. דברים א', ה'

בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן, בְּאֶרֶץ מוֹאָב, הוֹאִיל מֹשֶׁה, בֵּאֵר אֶת–הַתּוֹרָה הַזֹּאת לֵאמֹר.

3. מדרש רבה, בראשית, פרק ראשון, ט"ז

וזהב הארץ ההיא טוב מלמד שאין תורה כתורת א"י ולא חכמה כחכמת א"י

4. אורות התורה פרק י"ג, סעיפים ב,ג,

ב.

"וּזְהַב הָאָרֶץ הַהִיא טוֹב, אֵין תּוֹרָה כְּתוֹרַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל" (מדרש רבה) בְּכָל דּוֹר הָיֵינוּ צְרִיכִים לְחַבֵּב הַרְבֵּה תּוֹרַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּבְיוֹתֵר אָנוּ צְרִיכִים לָזֶה בְּדוֹרֵנוּ, דּוֹר הַנְּבִילָה-וְהַתְּחִיָּה, בֶּן הַזְּמַן שֶׁל הָאֲפֵלָה-וְהָאוֹרָה, הַיַּאוּשׁ-וְהַגְּבוּרָה. בִּשְׁבִילוֹ אָנוּ צְרִיכִים סַם חַיִּים - הַיְנָקָא מִתּוֹרַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. אָנוּ צְרִיכִים לְהַרְאוֹת לוֹ אֶת הָאֱמֶת וְהַבְּהִירוּת שֶׁיֵּשׁ בְּאוֹצָרֵנוּ הָאֱלֹהִי, בְּדֵעוֹתֶיהָ וְהֶגְיוֹנוֹתֶיהָ שֶׁל תּוֹרַת אֱמֶת, וְאֶת הַיֹּפִי וְהַנִּשְׂגָּב, הַנַּעַם וְהַהוֹד שֶׁיֵּשׁ בְּמִצְוֹתֶיהָ הַמַּעֲשִׂיּוֹת, וּבְתַאוּר הֲלִיכוֹת הַחַיִּים כֻּלָּם שֶׁעַל פִּיהָ וּבְתוֹכָהּ. כַּמָּה הִיא תּוֹרַת אֱמֶת וְתוֹרַת חַיִּים גַּם יַחַד, - לָזֶה צְרִיכִים אֲנַחְנוּ לִטְעֹם וּלְהַטְעִים טַעֲמָהּ שֶׁל תּוֹרָה מֵעֻמְקָהּ וִיסוֹדָהּ, וְזֶה לֹא אֶפְשָׁר לְחוּשׁ, לְהַשִּׂיג וּלְהַרְגִּישׁ, כִּי-אִם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

Scanned by CamScanner

בס"ד,

ישיבת הכתל
Yeshivat Hakotel
שע"י מרכז ישיבות בני עקיבא (ע"ר)
Yeshivat Hakotel-The Wohl Torah Center

דרכנו ע"פ שיחות הרצי"ה לפרשת דברים-

תורת חו"ל ותורת א"י

ראש הישיבה

1. שיחות הרצי"ה, דברים עמ' 33

8. התחדשות הנשמה בארץ־ישראל

בארץ־ישראל זוכים אנו להתחדשות נשמתית. כאן, באויר הבריא שלנו, בבית חיינו, מופיע עיקר חיינו, עיקר מציאותנו. עיקר נורמליותנו — נשמתנו הצבורית הכלל־ישראלית. יש בענין זה קביעת עובדה חשובה על־ידי בעל ה"חסד לאברהם", אחד מגדולי קדושי ישראל: כשיהודי בא בפעם הראשונה לארץ — הוא מקבל נשמה חדשה. באופן שטחי נדמה שזה אותו היהודי. זו טעות! נשמה חדשה באה לתוך האטמוספירה שלנו, לתוך האויר החדש שלנו, בלילה הראשון[27].

9. התחדשות ישראל ואורייתא

ואם נכון הדבר שאצל כל יהודי פרטי מתחדשת נשמתו בבואו לארץ, על־אחת־כמה־וכמה נכון הדבר לגבי הצבור כולו, לגבי כלל־ישראל[31]. קל להבין

שבמקום הבריאות המקורית שלנו, יש התחדשות מציאות, התחדשות חיים, ומתוך־כך התחדשות התורה כולה. לכן "הואיל משה באר את התורה הזאת"[25] — משה מבאר את המציאות הבריאה החדשה של ישראל ואורייתא.

עם התחדשות נשמת ישראל בכניסתם לארץ, מתחדשת ומתבארת כל התורה כולה. משה רבינו מתחיל לבאר את המצב הפסיכופיסיביולוגי החדש הכלל־ישראלי, ומתוך־כך מבאר את התחדשות התורה, שכן ישראל ואורייתא הם דבר אחד: גוף ישראל ונשמת ישראל. אנו יוצאים מן המדבר, נכנסים פנימה פסיעה אחר פסיעה, ומתחילים להתרגל לנשום את אוירא דארץ־ישראל, אויר הבריאות[32], אויר המקוריות. אין זה כל־כך פשוט. זו התחדשות נשמה, ולא רק של האדם הבודד, אלא של כל השישים ריבוא מישראל. לכן, "הואיל משה באר", משה סוקר את העבר, את כל הגלגולים ואת כל הצרות שעברנו מתוך שימת לב למה שנעשה אתנו עכשיו, ועל־ידי זה מתבארת ומתבררת כל התורה מחדש. לכן חומש דברים נקרא "משנה תורה"[33], תזרה על התורה, ביאור חדש של התורה.

10. תורת ארץ־ישראל

ב"אורות התורה" יש פרק מיוחד על ההבחנה בין תורת ארץ־ישראל לבין תורת חוץ לארץ[34], המסתמך על מאמר חז"ל: "אין תורה כתורת ארץ ישראל"[35], ועוד מאמרים רבים. אין זו מליצה בעלמא. יסוד הענין הוא **שהתורה היא חיים**[36], חיוניות. האם היהודי הפרטי או הצבורי יכול להיות במצב דומה של חיוניות בהיותו באויר ירושלים, פתח־תקוה או עין־חרוד — או בהיותו בברוקלין או בויליאמסבורג? חס ושלום! אין זה אותו אויר ואין זו אותה מציאות. דבר זה מחוכר בהרבה דברי חז"ל בגמרא ובמדרשים: אין זו אותה תורה ואין אלו אותן מצוות. אויר ארץ־ישראל הוא יצירה אלוהית, וממנו נפח רבונו־של־עולם את נשמת חיינו. כאן מקום בריאותו היסודית של שָׁכלנו וכל הרוחניות שלנו, ודבר

זה לא ניתן להשתנות. לא נוכל לרמות את עצמנו, לא את הטבע ולא את רבונו־של־עולם: אי־אפשר לקיים את אותה התורה ואותן המצוות של ארץ־ישראל באויר הקודש ובאויר הטמא של אדמה טמאה[37].

2. דברים א', ה'

בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן, בְּאֶרֶץ מוֹאָב, הוֹאִיל מֹשֶׁה, בֵּאֵר אֶת–הַתּוֹרָה הַזֹּאת לֵאמֹר.

3. מדרש רבה, בראשית, פרק ראשון, ט"ז

וזהב הארץ ההיא טוב מלמד שאין תורה כתורת א"י ולא חכמה כחכמת א"י

4. אורות התורה פרק י"ג, סעיפים ב,ג,

ב.

"וּזְהַב הָאָרֶץ הַהִיא טוֹב, אֵין תּוֹרָה כְּתוֹרַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל" (מדרש רבה) בְּכָל דּוֹר הָיֵינוּ צְרִיכִים לְחַבֵּב הַרְבֵּה תּוֹרַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּבְיוֹתֵר אָנוּ צְרִיכִים לָזֶה בְּדוֹרֵנוּ, דּוֹר הַנְּבִילָה-וְהַתְּחִיָּה, בֶּן הַזְּמַן שֶׁל הָאַפֵּלָה-וְהָאוֹרָה, הַיַּאוּשׁ-וְהַגְּבוּרָה. בִּשְׁבִילוֹ אָנוּ צְרִיכִים סַם חַיִּים - דַּוְקָא מִתּוֹרַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. אָנוּ צְרִיכִים לְהַרְאוֹת לוֹ אֶת הָאֱמֶת וְהַבְּהִירוּת שֶׁיֵּשׁ בְּאוֹצָרֵנוּ הָאֱלֹהִי, בְּדֵעוֹתֶיהָ וְהֶגְיוֹנוֹתֶיהָ שֶׁל תּוֹרַת אֱמֶת, וְאֶת הַיֹּפִי וְהַנִּשְׂגָּב, הַנֹּעַם וְהַהוֹד שֶׁיֵּשׁ בְּמִצְוֹתֶיהָ הַמַּעֲשִׂיּוֹת, וּבְתַאוּר הֲלִיכוֹת הַחַיִּים כֻּלָּם שֶׁעַל פִּיהָ וּבְתוֹכָהּ. כַּמָּה הִיא תּוֹרַת אֱמֶת וְתוֹרַת חַיִּים גַּם יַחַד, - לָזֶה צְרִיכִים אֲנַחְנוּ לִטְעֹם וּלְהַטְעִים טַעֲמָהּ שֶׁל תּוֹרָה מֵעֻמְקָהּ וִיסוֹדָהּ, וְזֶה לֹא אֶפְשָׁר לָחוּשׁ, לְהַשִּׂיג וּלְהַרְגִּישׁ, כִּי-אִם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

Scanned by CamScanner